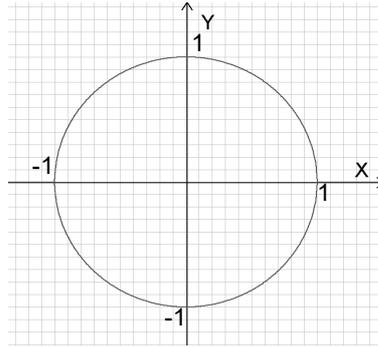
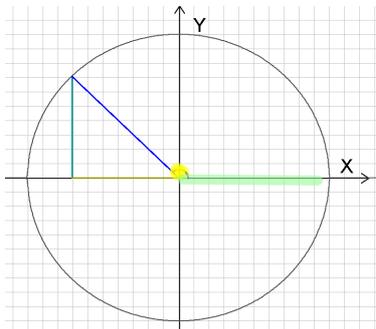

Enhetscirkeln

Enhetscirkeln är en cirkel med medelpunkt i origo och radie 1.

Genom att skapa en rätvinklig triangel med ett hörn på cirkeln, ett hörn i origo och ett hörn på x-axeln fås definitioner för sin och cos:

För varje punkt på enhetscirkeln gäller:

$$\sin(\text{vinkel}) = y\text{-värdet}$$

$$\cos(\text{vinkel}) = x\text{-värdet}$$

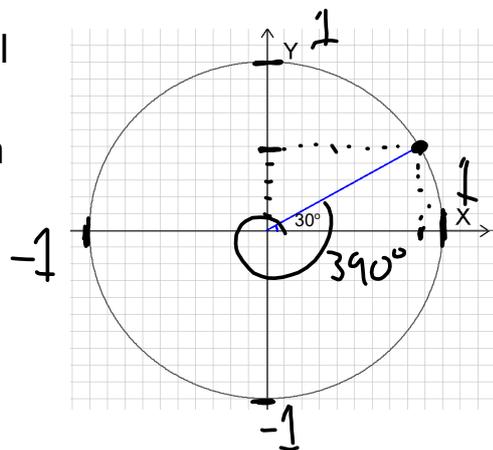
om **vinkeln** räknas från **positiva x-axeln**

Punkten kan även nås på flera sätt!

T.ex när vinklarna 60° och 420° samma punkt

Exempel: Figuren visar en enhetscirkel med vinkeln 30° markerad. Bestäm med hjälp av figuren ett ungefärligt värde på...

- $\sin(30^\circ)$
- $\cos(30^\circ)$
- $\sin(390^\circ)$

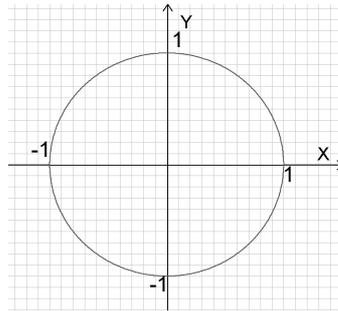
$$a) \sin(30^\circ) = \text{"y-koordinaten"} = 0,5 \text{ (5 streck)}$$

$$b) \cos(30^\circ) = \text{"x-koordinaten"} = 0,87 \text{ (ca 9 streck)}$$

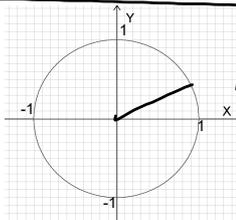
$$c) \sin(390^\circ) = \text{"Samma punkt som } 30^\circ \text{"} = \sin(30^\circ) = 0,5$$

Uppgift 3: Använd nedanstående enhetscirkel för att sortera
 Enhetscirkeln nedanstående tal i storleksordning med det
 minsta talet först

- sin (30°)
- cos (0°)
- sin (100°)
- cos (270°)
- sin (270°)

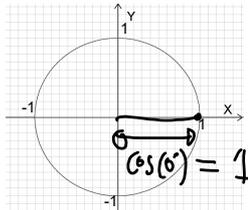

sin (30°) = "y-värdet
 för 30°"

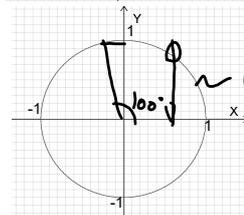
} sin (30) ≈ 0,5

cos (0°) = "x-värdet
 för 0°"

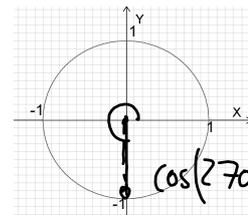
cos(0°) = 1

sin (100°) = "y-värdet
 för 100°"

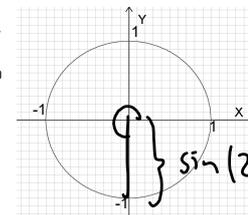
~ 0,95

cos (270°) = "x-värdet
 för 270°"

cos(270°) = 0

sin (270°) = "y-värdet
 för 270°"

sin(270°) = -1

Alltså:

Minst Störst

- 1, 0, ~0,5, ~0,95, 1
 sin(270°), cos(270°), sin(30°), sin(100°), cos(0°)

Trigonometriska grundekvationer

En ekvation av typen

$$\sin(\ ) = \text{siffra}$$

$$\cos(\ ) = \text{siffra}$$

kallas en trigonometrisk grundekvation och har på ett varv lösningarna:

$\sin(\ ) = \text{siffra}$

$(\ )_1 = \sin^{-1}(\text{siffra})$

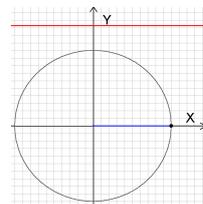
$(\ )_2 = 180^\circ - \sin^{-1}(\text{siffra})$

$\cos(\ ) = \text{siffra}$

$(\ )_1 = \cos^{-1}(\text{siffra})$

$(\ )_2 = -\cos^{-1}(\text{siffra})$

Om siffra är större än 1 eller mindre än -1 saknas lösning (linjen befinner sig utanför enhetscirkeln)

Söker man lösningar på andra varv än det första lägger man till en "+ n·360°"-term

Exempelvis har ekvationen $\sin x = 0,5$ lösningarna

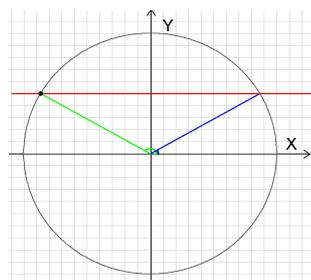
$$x_1 = 30^\circ$$

$$x_2 = 180^\circ - 30^\circ = 150^\circ$$

...men ett varv senare finns ytterligare två vinklar som når samma punkter:

$$x_3 = 30^\circ + 360^\circ = 390^\circ$$

$$x_4 = 180^\circ - 30^\circ + 360^\circ = 510^\circ$$

Uppgift 4: Bestäm alla lösningar i intervallet $0^\circ \leq v \leq 360^\circ$ till

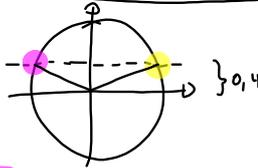
Trigonometriska
grundekvationer

- a) $\sin(x) = 0,4$
 b) $\cos(x) = -0,2$
 c) Hitta alla lösningar till
 ekvationerna i a) och b)

a) $\sin(x) = 0,4$

$x_1 = \sin^{-1}(0,4) = 23,6^\circ$

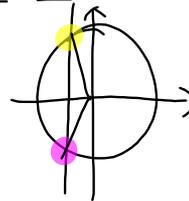
$x_2 = 180^\circ - x_1 = 180^\circ - 23,6^\circ = 156,4^\circ$

b) $\cos(x) = -0,2$

$x_1 = \cos^{-1}(-0,2) \approx 101,5^\circ$

$x_2 = 360^\circ - x_1 = 360^\circ - 101,5^\circ = 258,5^\circ$

(svaret $x_2 = -101,5^\circ$ går lika bra!)

- c) Alla lösningar innebär att utgå från svaren på 1 varv (dvs svaren i a) och b)) och lägga till
 möjligheten till fler varv

$\sin(x) = 0,4$

$x_1 = 23,6 + n \cdot 360^\circ$

$x_2 = 156,4 + n \cdot 360^\circ$

Exempel på lösningar:
 $(23,6^\circ, 383,6^\circ, -336,4^\circ)$
 $(156,4^\circ, 516,4^\circ, -203,6^\circ)$

$\cos(x) = -0,2$

$x_1 = 101,5 + n \cdot 360^\circ$

$x_2 = -101,5 + n \cdot 360^\circ$

Exempel på lösningar:
 $(-258,5^\circ, 101,5^\circ, 461,5^\circ)$
 $(-461,5^\circ, -101,5^\circ, 258,5^\circ)$

Alltså: a) $x_1 = 23,6^\circ$
 $x_2 = 156,4^\circ$

b) $x_1 = 101,5^\circ$
 $x_2 = -101,5^\circ = 258,5^\circ$

- c) Summa som i a) och b)
 men med $+ n \cdot 360^\circ$
 dvs:

$\sin(x) = 0,4$

$x_1 = 23,6^\circ + n \cdot 360^\circ$

$x_2 = 156,4^\circ + n \cdot 360^\circ$

$\cos(x) = -0,2$

$x_1 = 101,5^\circ + n \cdot 360^\circ$

$x_2 = -101,5^\circ + n \cdot 360^\circ$